

МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
ЕВРАЗИЙСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ Л. Н. ГУМИЛЕВА

«АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ
РАЗВИТИЯ
ТРАНСВЕРСАЛЬНЫХ
НАВЫКОВ БУДУЩИХ
УЧИТЕЛЕЙ»

РЕСПУБЛИКАНСКИЙ ВЕБИНАР В РАМКАХ ПРОЕКТА ГФ
«РАЗРАБОТКА И ВНЕДРЕНИЕ ИННОВАЦИОННОЙ МОДЕЛИ РАЗВИТИЯ
ТРАНСВЕРСАЛЬНЫХ НАВЫКОВ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ
(НА ОСНОВЕ ОПЫТА ФИНЛЯНДИИ, ЭСТОНИИ)»

МАТЕРИАЛЫ РЕСПУБЛИКАНСКОГО ВЕБИНАРА
31 МАРТА 2023 Г.

АСТАНА, 2023

УДК 37.0
ББК 74.00
А43

Отв. ред.: Асылбекова М.П., Отарова Т.Н.

А43 «АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ТРАНСВЕРСАЛЬНЫХ НАВЫКОВ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ»: материалы республиканского вебинара. - Астана: ЕНУ, 2023. – 82 стр.

Сборник содержит материалы республиканского вебинара «Актуальные проблемы развития трансверсальных навыков будущих учителей», в рамках проекта ГФ «Разработка и внедрение инновационной модели развития трансверсальных навыков будущих учителей (на основе опыта Финляндии, Эстонии)», научные исследования магистрантов и докторантов по вопросам современной педагогики

ISBN 978-601-337-856-5

УДК 37.0
ББК 74.00

ISBN 978-601-337-856-5

© Автор статей, 2023

СОДЕРЖАНИЕ

Предисловие.....	5
Асылбекова М.П. БОЛАШАҚ МҰҒАЛІМДЕРДІҢ ТРАНСВЕРСАЛДЫ ДАҒДЫСЫН ДАМЫТУ	6
Сейітказы П.Б., Ырымбаева Н.А. ТРАНСВЕРСАЛДЫ ДАҒДЫЛАР НЕГІЗІНДЕ АҚПАРАТТЫҚ ҚҰЗЫРЕТТІЛІКТІ ДАМЫТУДЫҢ МҮМКІНДІКТЕРІ	13
Ботабаева Адеми Еркебаевна БОЛАШАҚ ПЕДАГОГТАРДЫҢ ТРАНСВЕРСАЛДЫ ДАҒДЫЛАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ БАСЫМ БАҒЫТТАРЫ,.....	17
Жиентаева Б.Ж. ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ОҚУ ҮДЕРІСІНДЕ ПАЙДАЛАНУ ЖОЛДАРЫ	20
Керімбай А.М. БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНДЕГІ STEAM ӘДІСТЕМЕСІНІҢ РӨЛІ.....	24
Шәріп М. Т. БОЛАШАҚ ПЕДАГОГ-ПСИХОЛОГТАРДЫҢ ЭМОЦИОНАЛДЫҚ КҮЙІН ӨЗІН-ӨЗІ РЕТТЕУ МӘСЕЛЕСІ	29
Әділхан Д. Ә. БОЛАШАҚ ӘЛЕУМЕТТІК ПЕДАГОГТЕРТІҢ ДИВЕРГЕНТТІ ОЙЛАУЫН ДАМЫТУДЫҢ ЖОЛДАРЫ	33
Ахметсапа А.Е. ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚТЫҢ МАҢЫЗЫ	38
Отарова Т.Н. ТРАНСВЕРСАЛДЫ ДАҒДЫЛАРДЫҢ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНДЕГІ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ	43
Камалиева Г.Р., Тагариева И.Р. СУЩНОСТЬ ЗДОРОВЬЕСБЕРЕГАЮЩИХ ОСНОВ ПОДГОТОВКИ БУДУЩЕГО УЧИТЕЛЯ МУЗЫКИ В УНИВЕРСИТЕТЕ	46
Urevskaya T.G., Sembekova U.D. ORGANIZATIONAL AND MANAGERIAL CREATIVITY OF A TEACHER OF FOREIGN LANGUAGES IN THE PROCESS OF INTERACTIVE LEARNING	51
Капицкая А.В. ПОВЫШЕНИЕ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО МАСТЕРСТВА ПЕДАГОГОВ ДОПОЛНИТЕЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ	55
Туткышбаева Ш.С., Закирова А.Б. ПРЕИМУЩЕСТВО И НЕДОСТАТКИ ИНТЕРНЕТ ВЕЩЕЙ В ОБЛАСТИ ОБРАЗОВАНИИ	59
Байбосынова А.С., Курбанбаев Е.К.	

ҚАШЫҚТЫҚТАН БІЛІМ БЕРУДІҢ АРТЫҚШЫЛЫҒЫ МЕН КЕМШІЛІГІ	62
Байбосынова А.С., Тургунтаева Г.А ВНЕДРЕНИЕ СТРАТЕГИЙ КРИТИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ ПРИ ОБУЧЕНИИ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ	65
Tulebayeva S. K. ICT IN TEACHING A FOREIGN LANGUAGE	68
Тургунтаева Г.А., Айтөх Г.А. ПСИХИКАЛЫҚ ДАМУЫ ТЕЖЕЛГЕН БАЛАЛАРДЫ ОҚЫТУДА АҚПАРАТТЫҚ-КОМПЬЮТЕРЛІК ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ	72
Абуталипова А.Д. ЖОҒАРЫ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ ТРАНСВЕРСАЛДЫ ДАҒДЫСЫН ДАМУЫНЫҢ ӘДІСТЕМЕЛЕРІ	76

математика тиімді ұштасқан STEAM методикасының Қазақстанда кең таралып, дамуы еліне пайдасын тигізетін болашақ кәсіби мамандардың пайда болуына әкеледі.

Қолданылған әдебиеттер

1. Газдиева Б.А., Ахметжанова А.А., Сагындыкова Ж.О., Алтонаян А., Тавлуй М.В., Фаткиева Г.Т., Габдуллина З.Е., Аубакирова Д.С. Международный опыт развития предпринимательского и STEAM-образования в странах ОЭСР и в мире. – Кокшетау, 2018. – С.4-11.
2. Анисимова Т.И., Сабирова Ф.М., Шатунова О.В. Подготовка педагогов для STEAM-образования // Высшее образование сегодня. – №6. 2019. – С.31-33.
3. Матасова О. STEAM-образование внедряет сельская школа в Акмолинской области [Электронды ресурс] // lenta.inform.kz. 2018. URL: http://lenta.inform.kz/ru/steam-obrazovanie-vnedryaet-sel-skaya-shkola-v-akmolinskoy-oblasti_a3459352.
4. В Алматы открылось STEAM пространство для школьников [Электронды ресурс] // inbusiness.kz. 2022. URL: <http://inbusiness.kz/ru/last/v-almaty-otkrylos-steam-prostranstvo-dlya-shkolnikov>.

ӘӨЖ 371.01

БОЛАШАҚ ПЕДАГОГ-ПСИХОЛОГТАРДЫҢ ЭМОЦИОНАЛДЫ КҮЙІН ӨЗІН-ӨЗІ РЕТТЕУ МӘСЕЛЕСІ

*Шәріп М. Т. - Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Астана қ.,
Қазақстан*

Педагог-психологтардың көпшілігінің мамандығына қанағаттанбауы, әртүрлі невротикалық және деструктивті күйлері мектепті тастап кетуге әкеліп соғады. Сондықтан болашақ педагог-психологтардың эмоционалдық жағдайын басқаруға дайындығын қалыптастыру мәселесі қазіргі таңда өзекті болып отыр. Қазіргі мектептердегі психикалық жүктеме айтарлықтай үлкен, педагогтың психикасына ерекше жоғары талаптар қойылады. Оның іс-әрекетінің тиімділігі көбінесе қабылдауға, зейінге, есте сақтауға, ойлауға, ерікті қасиеттерге және психикалық күйлерді басқару қабілетіне байланысты.

Педагогтардың психологиялық-педагогикалық дайындығы балалармен жұмыс істеуде қарым-қатынаста және оқу мақсаттарына жетуде ерекше рөл атқарады. Өкінішке орай, әртүрлі тұрмыстық және әлеуметтік мәселелер, конфликттіктер педагогтардың психикалық жағдайына кері әсерін тигізеді,

және де қызметіне кері әсер етуі мүмкін стресстік жағдайларды тудырады. Сонымен бірге педагогтың сөздері немесе ым-ишарасы оқушыларды эмоционалдық, психологиялық жағдайына әсер етеді. Педагог барлық оқушылар оның көңіл-күйі мен психологиялық жағдайына бейім екенін ескеруі керек.

Педагогтың психорегуляторлық әсер етуді қолдануының негізгі көрсеткіші мұғалімнің жұмыс қабілетінің төмендеуі, шаршау және жүйке-психикалық шамадан тыс жүктеме жағдайын бақылауға көмектесетін қалпына келтіру әсері болып табылады. Бұл құбылыстарды психорегуляцияның жеке әдістерімен де, мысалы, релаксация әдісімен де, мысалы, аутогендік жаттығулар мен музыкалық терапияны біріктіретін әсерлердің тұтас кешенімен де жоюға болады. Психорегуляцияны тек артық жұмысты жеңілдету үшін ғана емес, сонымен қатар сабақ алдында психологиялық бейімделу мен жұмылдыру үшін де қолдануға болады. Ақырында, психорегуляция мен психогигиена құралдары мен әдістерін студенттердің кейбір жеке қасиеттерін қалыптастыру және үйлестіру үшін пайдалануға болады. Психикалық гигиена адамның психикалық әрекеті үшін тиімді жағдайларды қамтамасыз ететін, денсаулықты сақтауға және нығайтуға бағытталған шаралар жүйесінен тұрады.

Психикалық гигиенаның міндеттері мыналар:

- үйлесімді тұлғаны зерттеу және қалыптастыру, адам психикасына әсерінзерттеу қоршаған орта жағдайлары;
- жұмыс қабілеттілігін арттыру, жүйке жүйесінің шамадан тыс жүктемелерінің алдын алу;
- психикалық күйзеліс жағдайларына және басқа да міндеттерге бейімделу механизмін зерттеу;

қазіргі заманғы педагогикалық тәжірибе үшін үлкен қызығушылық тудырады.

Психикалық гигиенаның маңызды бағыттарының бірі – психопрофилактика, ол психикалық бұзылулардың алдын алуды, адамның психикалық денсаулығын қамтамасыз ету шараларын әзірлеуді және жүзеге асыруды зерттейді.

Педагогикалық жоғары оқу орындарында болашақ мұғалімдерді дайындаған кезде уақыттың көп бөлігі студенттердің интеллектуалдық және әдістемелік дайындығына жұмсалады және болашақ мұғалімдердің психикалық гигиенасына жеткілікті көңіл бөлінбейді, бұл болашақта педагогикалық нәтижелерді төмендетуі мүмкін әрекеттер.

Психорегуляция мұғалімдердің психикалық гигиенасының құрамдас бөлігі болып табылады. Өкінішке орай, ол мұғалімдердің психологиялық-педагогикалық дайындығында әлі де кең қолданыс тапқан жоқ. Бірақ психорегуляция мұғалімнің коммуникативті және ұйымдастырушылық қызметі барысында туындайтын көптеген маңызды міндеттерді шешуге мүмкіндік береді.

Психорегуляцияны қолданудың негізгі идеясы оның көмегімен тиімді педагогикалық әрекетке ықпал ету болып табылады. Психикалық функциялар мен процестерді оқыту мұғалімдердің әдістемелік, интеллектуалдық және педагогикалық дайындығымен ақылға қонымды үйлесуі және олармен бірлік болуы қажет.

Психорегуляцияның негізгі мақсаты – педагогтардың педагогикалық іс-әрекет процесінде резервтік мүмкіндіктерін барынша тиімді пайдалану. Психорегуляцияның көмегімен келесі міндеттерді шешуге болады және қажет:

- психикалық жағдайды өзін-өзі бақылау дағдыларын меңгеру;
- қалпына келтіру тиімділігін арттыру;
- стресстік жағдайларға психикалық төзімділікті арттыру;
- коммуникативті немесе оқу әрекетіне көңіл-күй.

Психорегуляцияны қажет ететін мұғалімнің психикалық күйлерінің негізгі үш тобын («синдромдар») бөлуге болады.

1. Жеке типологиялық синдромдар. Психологтардың алдында күш, жылдамдық, ұтқырлық және жоғары жүйке қызметінің көрсеткіштерінің тепе-теңдік қасиеттеріне сәйкес келетін психорегуляторлық әсерлерді тиімді құру үшін қажет педагогтардың жеке-жеке айырмашылықтары мәселесі тұр. мұғалімнің.

2. Әлеуметтік-психологиялық синдромдар. Оған дұрыс емес «Мен-концепциясын» құруға байланысты студент пен мұғалімнің тұлғасын қабылдаудың әлеуметтік-перцептивтік бұрмалануы, олардың бір-бірімен әрекеттесуінің оңтайлы сипатын төмендететін басқа деформациялар жатады. байланыс.

3. Соматикалық синдромдар. Оларға психогендік сипаттағы субъективті шаршаудан бастап, есте сақтаудың, зейіннің, психикалық өнімділіктің психикалық процестерін зерттеудің белгілі әдістерімен әлі анықталмаған және соматикалық астениямен аяқталатын шаршаудың әртүрлі түрлері, органикалық, жұкпалы аурулармен, жарақаттармен байланысты шамадан тыс жұмыс, анатомиялық-морфологиялық немесе басқа биологиялық ауытқулар.

Психорегуляциялық әсерлерді жүйелі зерттеу А.Л.Гройсманның классификациясында берілген. Ол барлық әсерлерді жеке және ұжымдық деп бөледі, олар сондай-ақ психорегуляцияның адекватты әдістерін жүргізу үшін білу қажет бірқатар параметрлер бойынша сараланады:

- жүріс-тұрыс сипаты бойынша – авто-, гетеро- және аралас формалар;
- әсер ету сипаты бойынша – синергиялық, антагонистік психорегуляция;
- бағдарламаның қолжетімділігіне қарай – бағдарламаланған немесе импровизацияланған;
- сөйлеу ерекшеліктері бойынша – вербальды және вербальды емес;
- бағыты бойынша – седативті (тыныштандыратын), ынталандырушы, деактуализациялаушы (тұлға қарым-қатынас жүйесіндегі патогендік тәжірибені бейтараптандыруға бағытталған);
- психорегуляторлық әсерлерді басқару сипаты бойынша – директивалық, жанама, «айна» немесе «рикошеттік»;
- қосымша құралдарды пайдалану бойынша – функционалдық немесе фондық музыка, түсті-динамикалық басқарылатын орта, «түрлі-түсті музыка» және «жарық бояу» деп аталатын. Мұғалімнің жеке қасиеттерін оңтайландыратын негізгі факторлардың бірі тұлғаның жалпы бағдары, т.б. мотивацияның мазмұндық құрамдастары. Жетістікке ұмтылу мотиві кәсіби деңгейі жоғары адамдарда жиі байқалады. Біліктілігі төмен мұғалімдердің мотивация құрылымы басқаша – сәтсіздікке жол бермеу мотивтері бірінші орынға шығады. Бұл жағдайда психорегуляторлық әсерлерді саралау керек.

Осылайша, жетістікке жетуді қалайтын мұғалімдер үшін «гипермотивация» қаупі жоқ, ал сәтсіздікке жол бермеу мотивтері басым мұғалімдер үшін үздіксіз «мадақтау» үрей мен қобалжуды арттырады, бұл педагогикалық әрекетке кері әсер етуі мүмкін.

Бастапқы кезеңде психодиагностикалық міндеттерден басқа, психорегуляциямен айналысатын мамандардың (дәрігер, психолог, педагог) алдында шамадан тыс жағымсыз тәжірибелерді жұмсарту міндеті тұр. Позитивті көзқарастар қалыптасқаннан кейін негізгі психорегуляторлық әсер ету кезеңі басталады, оның барысында оқу процесіне белсенді қатынасты дамыту және педагогикалық қызметте максималды табысқа жету, конфликттік тәжірибені белсенді өңдеу және жұмысты тұрақтандыру үшін жұмылдыру әдістерін қосу қажет. сыйымдылығы. Мұнда жеке оқыту әдістемесінде авто- және гетеро-суггестивтік әдістерді де қолдануға болады.

Тарихи тұрғыдан алғанда, ғасырлар бойы қоршаған әлемге белсенді қатынастан айырмашылығы, Шығыста өсірілген тағы бір дәстүр (йога, индуизм, дзен-буддизм) бар, ол ішкі әлемге бет бұруды, шындықты пассивті бақылауды талап етеді. Медитация - тыныш концентрацияны дамытудың классикалық әдісі, ол психикалық және физикалық функцияларды қалпына келтіру және үйлестіру, ойдың анықтығын құру, психикалық және эмоционалдық стрессті жеңілдету және т.б.

Мұғалімдердің психикалық күйінде шиеленіс пайда болған кезде «тыныштандыру» түріне сәйкес психорегуляторлық және психо-бұлшықеттік жаттығулардың әртүрлі нұсқаларын (Л.Д. Гиссен, И. Шульц), сонымен қатар әртүрлі типтер мен әдістерді қолдану тиімдірек болады. Жағымды эмоционалдық күйлердің қайталану түріне сәйкес босану және тыныс алу жаттығулары, өзін-өзі сендіру және идеомоторлық жаттығулармен өздігінен тапсырыс беру (И.Е. Вольперт, Ю.М. Орлов).

Мұғалімдерге осы құралдардың кезеңдік, толықтыру және бағыну принциптерін сақтай отырып, психо-реттеу әсерлері жүйесін қолдану қажет.

Қолданған әдебиеттер:

1. Кузьмина Н.В. Профессионализм личности преподавателя и мастера производственного обучения. М., 1990.
2. Маркова А.К. Психология труда учителя. -М., 1993. -194 с.
3. Шадриков В.Д. Новая модель специалиста: инновационная подготовка и компетентностный подход // Высшее образование сегодня. – 2004. №8. – С. 32- 34.
4. Кенжебеков Б.Т. Сущность и структура профессиональной компетентности специалиста // Высшая школа Казахстана. -2002. №2. - С. 81-84.
5. Равен Дж. Компетентность в современном обществе. Выявление, развитие и реализация. -М., 2017. -126 с.
6. Ферхо С.И. Формирование профессиональной компетентности учителей по использованию электронных учебных изданий в процессе обучения: автореф. канд. пед. наук. -Караганда, 2018. -26 с.

ӘОЖ 37.013.42

БОЛАШАҚ ӘЛЕУМЕТТІК ПЕДАГОГТЕРТІҢ ДИВЕРГЕНТТІ ОЙЛАУЫН ДАМУДЫҢ ЖОЛДАРЫ

*Әділхан Д. Ә. - Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің 2-курс магистранты
Астана қ., Қазақстан*